

L' ART DEL PAGÈS

La agricultura en la Exposició⁽¹⁾

(Continuació)

Altres voltas los adobs que s' emplean procedeixen de minerals que ja 's gastan directament, com; lo nitrat de sosa y de potassa, las sals de potassa de Stassfurt; ja sofreixen una segregació ó polseració com los fosfats; ja son alguns productes objecte de fabricació especial com las sals amoniacals; ó productes secundaris d' industries importants, com las mateixas sals amoniacals, las cendras de desfosforació dels alts forns, que son avuy dia empleadas com font d' ácit fosfórich, etc., etc; n' obstant, tots aquets productes, son generalment objecte de combinacions, barrejas y tractaments pera donarlos una composició determinada apropiada á certs cultius ó pera ferlos mes assimilables, constituhint la important industria d' adobs químichs, que estava representada en la secció agrícola de la Exposició per las fábricas de Alesán, Pomés y Pomar, Fuente-Piedra, Jaille de Agen, Saint-Gobain, etc., etc; es llástima que en los productes esposats no 's fés constar en tots élls sa composició, graus de solubilitat y preus, datos importantíssims y necessaris, pera judicar de la bondat dels mateixos y de la conveniencia de son ús.

Si bé la característica del cultiu intensiu es l' empleo d' adobs, n' obstant, s' usan també las máquinas y eynas que mes económicament treballan las terras.

Si per medi del cultiu intensiu se logra l' augment de cullitas

(1) Vegis lo número 373.

per l'ús d'adobs, y per l'empleo de las máquinas é instruments moderns, la reducció dels gastos, assolint aixís un doble benefici, s'ha d'extendre lo cultiu intens y ésser lo que deu practicar tot agricultor intel·ligent? De cap manera; puix lo que s'ha de procurar en primer lloch, es la obtenció del major benefici y quan lo valor de las terras sia tal, que 'ls elements naturals que continga li donin los productes á preu mes baix que al que li resultarian posanthi adobs, l'agricultor ha de recorre al cultiu extensiu, com mes apropiat á las circumstancias econòmicas en que 's trova.

Aquesta solució del problema agrícola s'imposa per ésser lley en economía rural, que no 's pot contrarrestar sens perjudici, demostrat per las ruinas d'algunas explotacions rurals, en las que no s'ha tingut en compte aquesta veritat

En Catalunya lo cultiu intensiu está poch extés, degut, per una part, al desconeixement del empleo dels adobs químichs, y per altre á que 'ls que s'usan per aumentar las cullitas, están en general á preus exagerats, en relació á sa composició, y no s'obtenen de son ús los beneficis necessaris, sols als voltants de las grans poblacions, en los que poden utilisarse los adobs que naturalment aquestas proporcionan, hi existeix desenvol·lat lo cultiu intensiu, 'l qual no pot extendrers mes enllá de son limit per la dificultat del transport d'aquells adobs de molt pes y volúm y relativament de poca riquesa agrícola.

Per altre part, la reducció de la má d'obra obtinguda per l'ús de las máquinas agrícolas modernas, la economía que resulta per la substitució del esforç de l'home per la tracció animal y per la forsa del vapor, hont ha sigut possible, disminuhint los gastos de conreu, han favorescut la extensió y desarrollo del cultiu intens, permés la explotació de grans terrers, y donat ab aquest motiu lloch á grans discussions, pera aquilatar las ventatjas é inconvenients d'un ó altre sistema, en las diferentes situaciones econòmicas.

Pera convencers dels grans avensos realisats en la maquinaria agrícola, sols s'havia de recorre la secció agrícola de nostra Exposició.

No tinguin por, senyors, que abusi de la vostra cortesia, fent una relació dels instruments y máquinas exposats, ni vagi á fer notar las ventatjas que tenen sobre 'ls que nosaltres em-

pleem en las nostras explotacions, puix los curts limits d' una conferencia no 'm permeten enumerar ni tan sols las instalaciones.

Sols faré constar un fet que ha de cridar nostra atenció y es lo nombrosas y variadas qu' eran las máquinas de vapor destinadas á la agricultura, lo que posa en evidencia, de una manera patent, la transformació que ha suferit la agricultura, la quantitat considerable de forsa y treball mecánich qu' es necessari pera portar á bon fi una explotació rural y la suma de coneixements que avuy dia son indispensables pera obtenir resultats económichs del conreu de la terra.

(Continuará)

Consideracions sobre 'l pervindre de nostras vinyas. (*)

Carta 12.^a

Sr. Director de L' ART DEL PAGÉS:

Mon bon amich: no sé quin fabulista antich digué que Deu provehí á l' home de duas bossas, l' una á l' espatlla pera posarhi 'ls defectes propis y l' altra al devant pera omplirla ab las faltas ajenas. D' aquí prové segurament que las comparacions son sempre odiosas y que las apreciacions humanas relativas á las calitats de las personas solen pecar de poch justas. Los castellans ja dihuen que mes fácil es veure una polla á l' ull del vehí que no una viga en lo nostre. La gent industrial y sobre tot la que 's dedica á l' agricultura es tan baqueteixada que gaire bé ni sisquera pot aprofitarse, per que viu en la mes completa y damnable ignorancia, es egoista, vagamunda, enemiga del progrés y poch menys que deixada de la ma de Deu. No hi ha qui no s' atraveixi contra d' ells: tothom s' estima ab medis y mérits pera cobrirla d' impropis y de injurias: tothom crida que ha d' estudiar y d' aplicarse; que 's fassi digna d' estimació, y que 's indispensable qu' emprenga la via del progrés. Conta Cervantes que á un pobre boix de Sevilla li doná la mania d' inflar tots los gossos que trovava pels carrers d' aquella ciutat. Anava provehit d' un canó de

(1) Vegis lo número 374.

canya y en topant un gos, l'aturava, aplicàvali 'l canó en certa part y, bufa que bufa, 'l deixava rodó com una poma. Mentre tan los passants rodeixavan al pobre boix y aquest, acabada l'operació y cansat de bufar, los deixava ab un pam de nas exclamant molt sério: ¡rehuen vostés que costa poch inflar un gos!

Donchs convendria bé que los qui tan murmuran de la gent del camp y acusan sense caritat á l'agricultura recordessin sempre la moral del cuento ans de obrir la boca, y 's posessin devant del mirall ans de parlar de la cara de 'ls altres. No vull pas repetir, ni menys amplificar lo que tinch ja indicat en una de mas cartas anteriors. En una nació en que s' afirma, per qui pot saberho, que l'agricultura está sobradament carregada d'impostos y que no tè forsas pera sofrirlos, penso que no hi ha mes que dir á fi d'explicar d'una manera per tot extrém fácil y senzilla la postració y relativa miseria en que viu la mare de totas las industrias y la part més carregada de la riqueza espanyola. En una nació qu' en l'espai de cinquanta anys ha sofert tres sangrentas guerras civils y una munió de revoltas, pronunciaments y demás desordres; en una nació en que la gent del camp ha estat protegida, deixantla sola y desamparada, lluytant ab bandolers y seqüestradors y munyidors d'eleccions y polítichs de tota classe y cobradores exigents, investigadores irregulars, delegats y altres exessos; en una nació en que 'l tresor no acaba may la gana y en que venen després d'ell Diputacions y Ajuntaments famolenchs, digueume: ¿creyeu que ha de costar poch inflar lo gos?

N' obstant, oradors de café, sabis lliure cambistas y fins escriptors mes ó menys distingits, cridan contra 'ls agricultors porque no progressan, los acusan d'ignorants y fins de fanátichs qu' en los temps que correm es tot lo que 's pot dir. Aquí teniu per exemple lo popular periódich de Madrid *L'Imparcial* que fa pochs dias, no sabent tal volta de que parlar, las pagava de fort sobre la gent agrícola espanyola porque, en lloch de millorar no sé quantas cosas, guardava y seguia la relligiosa costum de fer rogativas y professons en épocas de sequias, ó de calamitats, per implorar del Cel, lo benefici, de la pluja, ó un remey á las malalties. ¡Oh! son molt ignorants y reaccionaris los agricultors: ¡fins tenen relligió!

Mes yo passaria la falta de rahó de las acusacions; lo que no

puch passar es la conducta dels acusadors. Deixem, si vos plau, la xarrameca de la turba multa de discutidors que parlan de tot, que ho arreglan tot y que tenen la tonteria de pensar que totas las cosas son tan senzilllas com bufar y fer ampollas; emprenentla ab los capitossos de la colla y preguntemlos: ¿vostés que han fet?

¡Ah! Figuerola, Moret, Puigcerver y Pedregal han sigut ministres d' Hisenda y ells poden explicarvos fil per rauda las milloras, los grans progressos que han introduhit en aquell importantíssim departament de la Administració espanyola, gracias á son saber indiscutible y en benefici de la pública riqueza. Si la modestia no s' hi oposa, ells podrán dirvos poch més, poch menos lo següent: «Lo que nosaltres hem fet no es possible detallarho encara, porque falta que s' aprobin los comptes de l' Estat desde l' any 1863, lo que prova dos cosas la confiansa que 'ls espanyols tenen en sos administradors y l' activitat que posan aquestos en donar comptes exactes clars y nets, quan es menester tan temps per aprobarlos. Per lo que mira á progressos, es cert que 'l paper sellat ha sigut sempre dolentíssim y 'l tabaco pitjor, pero si hem treballat, ó no, poden dirho entre altres cosas los empréstits y conversions, lo fer y desfer en las oficinas y sobre tot lo sistema d' irradiació en las rifas, que 's lo non plus ultra de las invencions modernas. Y mes hauriam fet encara, pero á voltas las circunstancias obligan y aquí teniu, per exemple, las fábricas de tabacos qu' estarian assurtidas de la maquinaria coneguda per tot arreu, si las cigarreras no ho haguessin impedit.

Per lo demés, nosaltres los sabis, ja ho sabiam que 'ls boscos son de grandíssima utilitat á la agricultura, ja que contribuixen á regularisar las variacions admosféricas y al millor aprofitament de las plujas, pero la patria, la llibertat y altres personatjes s' oposavan á la conservació d' arbres seculars y la destrul no volgué perdonarlos. Encara 'n quedan alguns: ja darèm compte d' ells ben aviat, son útils, mes tenen massa anys.

Tampoch se 'ns amagaba la necessitat de canals, y de camins; per aixó s' ha creat un cos d' enginyers, capás d' estudiar tots los possibles y un expedienteix, capás de fer perdre las ganas de ferne. També sabiam que la agricultura necessita adobs fàcils y baratos; sobre d' aquest punt hem fet improductiva la cria de bestiar en general, y poch menys que impossible en las ma-

sias, fent tributar als pagesos, per los rostolls, pámpols y fins per las tres ó quatre gallinas que mantenen en las masoverías.

¡Oh! si, la població es indispensable; la terra retorna lo que se li dona ab trevall y adobs; precisament á l' objecte d' afavorir la població rural hem consentit quintas ben fortas y hem tolerat emigracions del camp á la ciutat y á l' extranjer produhidas unas per la poca tranquil·tat del camp y totas per lo ben estar que ab tractats y altrás menudencias s' ha procurat á la classe agrícola. Certament tot trevall se fa impossible si no trova remuneració; per aixó, veyent poch remunerador lo de la agricultura, s' ha procurat obrir á l' extranjer los mereats espanyols, porque aixis si 'ls agricultors se moren de gana, será ab la ventatja de morir en lo concert de las grans nacions y sobre tot d' alegría per alló que dihuen los catalans, com més son mes rihuen. Si, es cert, la ciencia proclama que tot impost ha d' esser motivat per la necessitat; pero sí qué hi farém! no 's pot matar tot lo qu' es gras; además, la lley de las májorías es un gran progrés y com que tot conspira á que Espanya sigan mes los cobradores que 'ls pagans, nosaltres no 'ns hem oposat á con semblant corrent del progrés modern espanyol! No faltava mes sino que nosaltres haguessem fet oposició al augment incesóant d' empleos y remuneracions y premis y subvencions y cessantías y viudedats y ascensos y creus y calvaris que aquestos dias han descobert los di putats y 'ls diaris! aixó hauría estat reaccionari y nosaltres, nosaltres no hi possarém may, costi lo que costi.

Un bon ministre d' Hisenda ha de partir del principi de que la nació que mes paga es la mes rica; ha de fer com las criadas; si no 'n te prou ab lo que li donan per anar á la plassa, 'n demana més y que pagui qui te renda. La agricultura no pot ja ab la contribució territorial, pero en cambi que pagui capítacions, la sal, las cédulas personals y 'ls consums. Mentres la contribució no 's puji, aixó pot pagarho y... contenta y escanyada. Que 'ls pobles no tenen forsas per pagar las tributacions; no las aumentém, en cambi 'ns vendrém las propietats comunals, nos farém carrech dels pòsits y que duri tan com pugui.»

Tal volta aixó vos dirian y algunas altres cosas, que podrian donarvos una idea de la gran capacitat dels illustres acusadors de l' agricultura, y dels mérits que tenen contrets. ¡Ah! no son pas ells los qui poden tirar la pedra; no son pas ells los enviats

pera servir d' exemple y norma á la classe agrícola: no li ensenyarian mes que de malgastar, d' enrahonar y de perdre 'l temps. Los agricultors serán ignorants, atrassats y tot le que 's vulla: ni Samora 's guanya en una hora, ni la agricultura té á la ma fer impossibles. Que cadascú fassi lo que deu, segons lo lloch que ocupa: que brilli la pau y la tranquil·tat en las ciutats y en lo camp; que desapareixin los mil y un abusos ab que s' assota á las classes productoras: que 'ls impostos sian moderats y justos; que s' acabin aquestas invasions d' investigadors, é irregularisadors que de tan en tan cahuen sobre del país: que 's facilitin á la industria nacional los medis de viure y progressar: que la administració sigui protectora de tots los drets y de tots los interessos y un exemple viu de moralitat, de competencia, d' orde, d' economía ben entesa y allavoras la agricultura farà lo que podrá sense necessitar cartillas inútils en las escuelas, ni Gacetas d' agricultura mes inútils encare en los Ajuntaments. Los espanyols no som pas de tal naturalesa que, ab los medis convenientes, no poguém fer lo que 'ls altres fan.—X

Almansa 5 de Maig de 1889.

SECCIO DE NOTICIAS AGRICOLAS.

Comissió Provincial de defensa contra la filoxera de Barcelona.
Los Srs. D. Joaquim de Cabirol, D. Joseph A. Benach y D. Theodor Creus, que passaren comissionats á Madrid, han lograt 30,000 pessetas del Govern pera atendre als treballs d' extinció de la filoxera.

Concurs de pulverisadors y materials pera combatre 'l mildiu.
—Tot fa esperar que 'l de Badalona, ahont s' ha de celebrar lo diumenje á la tarde del dia 26 del mes que som, se veurá molt concorregut de gent y d' instruments y materials pera combatre la malura nova de las vinyas. Bastantas son é importants las casas nacionals y extranjerass que han enviat ja per escrit

sas adhesions al «Foment de la Agricultura» de Badalona, pera pendrehi part.

No dubtém que 'ls iniciadors d' aquet Concurs públich, veurán satisfets sos desitjos y tant lo pays com los interessats ne treurán honra y profit.

Reunió d' agricultors de Catalunya —La que deu celebrarse demá, á las 10 del matí, en lo Teatro Principal d' aquesta ciutat, promet tenir ressonancia, atès lo número de poblacions rurals catalanas que hi estarán representadas y la calitat de las Corporacions y personas que hi pendrán part.

No savém la resolució que puga pendre's; però no dubtém que si aquesta no es enérgica, qual ho exigeixen las circunstancias, val mes no amenassar que no pegar, donchs qui amenessa y no pega, per..... 's queda, com diu lo refrá catalá.

¡Una exposició enviada al Govern fa mes d' un any y firmada per 22.000 agricultors de Catalunya, valdria la pena de que 's sapigués ahont para, donchs ni resposta ha merescut!

Una nova plaga.—Se 'ns assegura que en la Provincia de Tarragona s' están indemnisant á 4 céntims (poch mes de 1 cuarto), los ceps filoxerats que las brigadas oficials de reconeixement destruheixen ab lo sulfuro de carbono; abonantse 6 rals (per una sola vegada y per jornal de terra), dels jornals d' aquesta que quedan inutilisats pera 'l conreu durant 2 ó 3 anyadas, á causa del tractament per lo sulfuro á grans dosis y no per los procediments culturals: essent aixís que en molts punts de Catalunya, ja casi bé los ceps pera cremar ja s' hi pagan com á llenya y tenint en compte que molts d' ells podrian donar encara 1 ó 2 cullitas mes de fruyt. Aixó que li está passant á un vinyataire del Arbós, seria encara pitjor que lo fet al Ampurdá y á la costa de Llevant, si s' haguessin satisfet las quantitats proposadas com indemnisiació als danys que ocasionaren las brigadas en las vinyas que recorregueren anys enrera, en busca de filoxera que matar.

Es aquesta, altre de las *notas filoxéricas* que cal guardar en cartera pera 'l pervindre.